

Třída první rok po nešťastné události

JARMILA KUBÁŇKOVÁ

Někdy se stává, že škola zvládne akutní krizovou situaci (zřícení stropu v budově školy, nehoda školního autobusu, vážné zranění, popř. úmrtí žáka nebo učitele) a nechá se ukolébat pocitem, že je tzv. hotovo. Vedení školy rozdalo rozhovory do médií, vy jste událost probrali a ustáli v rámci svých tříd a rodiče vašich žáků se vše podstatné dozvěděli na třídních schůzkách. Fyzické škody byly napraveny, zranění se vrátili z nemocnic, popř. pozůstali se mohli důstojně rozloučit se svými blízkými. Všem, kdo o to projevili zájem, se dostalo psychologické pomoci. Zájem veřejnosti utichl a vše se jakoby vrátilo do svých kolejí. A najednou se blíží výročí události a objevují se otázky, co se bude dít.

Pravděpodobně jste tuto informaci již slyšeli během studia, pojďme si ji však pro jistotu zopakovat – vyrovnávání se se záťažovou situací je sice věc hodně individuální, přesto **můžeme hovořit o časových bodech, kolem kterých obvykle dochází k změně prožívání** (a většinou jistě úlevě).

Prvním z nich je uplynutí šestinedělí – po této době by měla zmiňovaná úleva zřetelně nastat. Pokud např. dojde k úmrtí žáka nebo autonehodě na školní akci, je velmi pravděpodobné, že po následujících šest neděl se v některých třídách tzv. nebude dát učit. Žáci budou roztěkaní, nepozorní, nebudou s to dodržet ani jednoduché pokyny, o soustavné práci ani nemluvě. Krom toho se mohou proměnit i jejich vzorce chování – z hovorných žáků se stanou zamkljší nebo takřka nesnesitelně upovídání jedinci. Někteří mohou začít tzv. zlobit nebo být agresivní bez zjevného důvodu.

V hovorech s učiteli takových tříd slyšíme opakované povzdechy, že „už to trvá měsíc a nelepší se to“. Naprosto chápu, že podobné prostředí není pro výuku ideální, z psychologického hlediska se ovšem jedná o zcela normální jev. **Žáci, stejně jako dospělí, byli událostí vyvedeni z rovnováhy a potřebují najít rovnováhu novou. Dokud ji nenajdou, nebudou podávat dobré intelektuální výkony. Zkušenost ukazuje, že nejsnazší je posloupnost respektovat a nesnažit se ji uspíšit.**

Dalšími milníky jsou obvykle tři měsíce, resp. šest měsíců od dané události, kdy by v optimálním případě měla přicházet další úleva a třída by se měla pomalu navracet k výkonům i klimatu, které budou srovnatelné s dobou před událostí.

Do tohoto úzdravného procesu může pochopitelně zasáhnout mnoho externích skutečností, např. první nedožitě jmeniny, narozeniny, vánoční besídka, ale třeba i „jen“ podobné počasí, jako panovalo v den neštěstí. Žáci se najednou chovají podobně jako těsně po události. Naštěstí tyto výkyvy trvají obvykle jen pár dnů a žáci se poté vrací tam, odkud je připomínka vykojila.

První výročí dané události bývá pro školu další zatěžkávací zkouškou. I u událostí, při kterých došlo ke zraněním, popř. úmrtím, je jejich připomínka nutná, z povahy věci je však obvykle daleko civilnější a tišší, realizuje se v podobě vystavení fotografie, zapalování svíček, minuty ticha atp.

Mnohdy se nás učitelé ptají, zda mají mít v tu chvíli v dosahu psychologa / krizového intervenanta, protože se obávají reakce dětí. Pokud je nám známo, zásah zvenčí v naprosté většině případů není potřeba. Žáci možná budou brečet (a tomu není třeba bránit, pláč je zcela namístě a sám o sobě přináší úlevu), ovšem budou současně obklopeni svými spolužáky, kteří si prošli tímtež a teď pravděpodobně prožívají podobné emoce. **To samo o sobě je velmi úlevné a posilující a je to daleko bezpečnější než nechat žáky se svými pocity a myšlenkami o samotě.**

Krom toho, „mikrokosmos školy“ by měl odrážet „makrokosmos naší společnosti“. Tedy pokud si připomínáme např. oběti první světové války (jejíchž pamětník je poskrovnu), společenství okolo vaší školy má zcela legitimní představu a požadavek, že by se událost, kterou mají v paměti, měla taktéž připomínat. **Účast na vzpomínkových akcích mimochodem pomáhá najít novou životní rovnováhu.**

Někteří učitelé se též obávají, zda by se žáci v takový den měli vůbec učit. Záleží samozřejmě na typu události, naše zkušenost ovšem ukazuje, že učit lze a pro některé žáky to přináší i úlevu, že „aspoň něco“ je v jejich životě stálé. Žákům mnohdy pomáhá, že jsou pospolu se svými kamarády a mají zřetelnou a danou náplň času, tj. nejsou sami se svými vzpomínkami/myšlenkami. Řád v takových situacích obvykle chrání a vede.

Jediné, co bychom nedoporučovali, je v potenciálně citlivých dnech žáky zkoušet nebo se účastnit turnajů, návštěvy kin apod. Obojí může u žáků a jejich rodičů vyvolat zklamání, roztrpčení, hněv, že takto se nehodí připomínat si onu nešťastnou událost.

Škola je místem, kde se setkáváme a máme setkat s různými modely chování v různých „lidských“ situacích. Žáci by se tu tak měli setkat jak se způsoby, jak lze oslavovat (výhru v turnaji, Den dětí, Vánoce), což obvykle školy rády „učí“, tak

s těmi, jak lze zvládnout nepříznivou událost i jak se při ní chovat (porážka v turnaji, nepřijetí na víceleté gymnázium, ale i neštěstí, zranění, popř. smrt). I těmito situacemi budou muset žáci v budoucnu projít ještě mnohokrát.

Mgr. Jarmila Kubáňková, Ph.D., metodička služeb 116 000 a 116 123, statutární zástupkyně Cesta z krize, z. ú.

KNIŽNÍ TIP

KARIÉROVÉ PORADENSTVÍ NA KAŽDÝ PÁD

Silvie Pýchová, Dorota Madziová, Helena Košťálová, Petra Drahoňovská

Proč se kniha jmenuje Kariérové poradenství na každý pád? Název v sobě skrývá více významů, které autoři této knihy reflektují. Téma proměn trhu práce je čím dál tím více skloňované i v českém prostředí. Knihu napsalo více autorů a poskytuje proto náhled do širokého spektra a souvislostí kariérového poradenství.

Kniha je určena zejména pedagožkám a pedagogům, kariérovým a výchovným poradkyním a poradcům, kteří chtějí žáky a studenty připravovat na vstup na trh práce podle aktuálních trendů v této sféře, ale také rodičům žáků a studentů.

šmarteca Kniha je dostupná také jako e-kniha

Objednávejte na obchod.wolterskluwer.cz
a využijte **15% slevu** pro předplatitele

Pro získání slevy je nutné zadat ve třetím kroku objednávky tento kód: Kporad

- 15 %

Když si musíte být jistí

www.rizeniskoly.cz

Kompletní nabídka odborných informací pro oblast školství